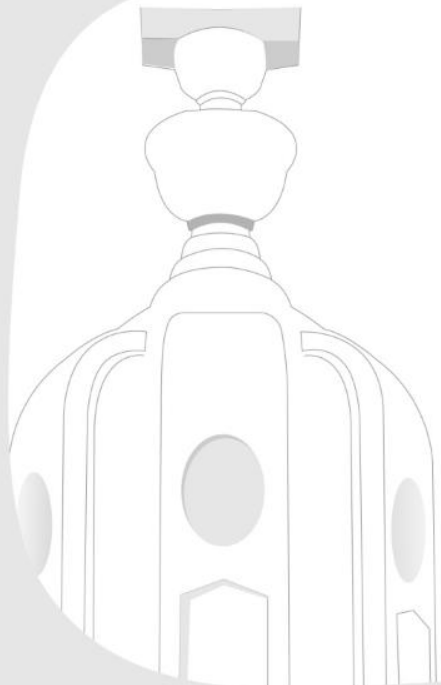

การพูด

การพูดมีบทบาทต่อการปฏิสัมพันธ์กับคนในสังคม เพราะช่วยให้
ผู้พูดได้นำเสนอความคิด ความรู้สึก โดยเฉพาะในยุคปัจจุบันที่สังคมโลกมี
เครื่องมือสื่อสารที่ทันสมัย และโดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมประชาธิปไตย
บุคคลมีสิทธิเสรีภาพในการแสดงออกอย่างกว้างขวาง สามารถมีโอกาพูด
ในสถานที่และ โอกาสต่างๆ ได้อย่างหลากหลาย

การพูดเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ กล่าวคือ

- เป็นศาสตร์ เพราะมีกฎเกณฑ์และหลักการที่เข้าใจได้
- เป็นศิลป์ เพราะต้องฝึกฝนและพัฒนา เอกลักษณ์

เฉพาะตัวด้วยความตั้งใจ และอดทน

หลักเกณฑ์การพูด

๑. ความหมายและความสำคัญของการพูด

การพูดมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตมนุษย์อย่างมาก ทำให้มนุษย์สามารถติดต่อสื่อสารกับคนอื่นได้ และยังเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดความรู้ สึก ความคิด ความต้องการเพื่อตอบสนองต่อสิ่งต่างๆ ได้อย่างถูกต้อง

การพูดจัดเป็นวิชาการ/ศาสตร์ที่มีผู้สนใจกันมาก และยอมรับว่ามีส่วนเสริมต่อความสำเร็จในการประกอบอาชีพของบุคคลอย่างมาก หากเป็นการพูดที่มีประสิทธิผล แต่ถ้าพูดไม่ดีย่อมก่อให้เกิดผลร้ายได้เช่นกัน

ดั่งคำประพันธ์ของสุนทรภู่ที่กล่าวถึงความสำคัญของการพูดไว้ว่า...

“ถึงบางพูดพูดดีเป็นศรีศักดิ์   มีคนรักสรรถ้อยอร่อยจิต
    แม่นพูดชั่วตัวตายทำลายมิตร   จะชอบผิดในมนุษย์เพราะพูดจา”

หรือคำประพันธ์ที่รัชกาลที่ ๖ ทรงพระราชนิพนธ์เกี่ยวกับความสำคัญของการพูดไว้ว่า...

“ปากเป็นเอกลักษณ์เป็นโทโบราณว่า
หนังสือตรีมีปัญญาไม่เสียหลาย
ถึงรู้มาก ไม่มีปากลำบากตาย
มีอุบายพูดไม่เป็นเห็นป่วยการ”

๒. จุดมุ่งหมายของการพูด

- เพื่อถ่ายทอดความรู้สึกรู้สึกนึกคิด
- เพื่อแสวงคำตอบหรือความรู้ ความเข้าใจเรื่องต่างๆ
- เพื่อโน้มน้าวใจ/จูงใจผู้อื่นให้คล้อยตามความคิด/การกระทำ
- เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล
- เพื่อจรรโลงใจ ทำให้ผู้ฟังมีความสุข สนุกสนาน บั่นเทิงใจ

*** ผู้พูดจะต้องวิเคราะห์จุดมุ่งหมายของการพูดให้ได้ก่อนว่า การพูดนั้นมีจุดมุ่งหมายอย่างไร จึงจะสามารถพูดได้อย่างสัมฤทธิ์ผล

๓. ประเภทของการพูด

การพูดโดยทั่วไปแบ่งออกเป็น ๒ ลักษณะ ได้แก่

- แบ่งตามวัตถุประสงค์ของการพูด

๑. การพูดเพื่อให้ความรู้ : เป็นการอธิบาย ชี้แจง แสดงเหตุผล เช่น การอบรม ประกาศ แถลงการณ์
๒. การพูดเพื่อโน้มน้าวใจ : เชิญชวน จูงใจ ปลุกเร้าใจ ให้เห็นด้วย คล้อยตาม เช่น การปราศรัยหาเสียง การโฆษณาสินค้า
๓. การพูดเพื่อจรรโลงใจ : เพื่อให้เห็นความดีงาม งดงาม ค่านิยม เรื่องราว เช่น การเทศนา เล่านิทาน การอวยพร โอกาสต่างๆ

- แบ่งตามลักษณะของวิธีพูด

๑. การพูดแบบอ่านจากต้นฉบับ : ข่าจากรัฐบาล แถลงการณ์ คำปราศรัยสำนักนายกรัฐมนตรี ประกาศทางราชการ

๒. การพูดแบบท่องจำ : การพูดสั้นๆ ๓-๕ นาที นิยมใช้ในการแสดงละคร หรือในโอกาสพิเศษ

๓. การพูดแบบเตรียมล่วงหน้า : การพูดทั่วไป ไม่ใช่การท่องจำมาพูด เป็นการพูดที่ได้ศึกษาข้อมูลเตรียมมาล่วงหน้า

๔. การพูดโดยไม่เตรียมล่วงหน้า : การพูดโดยไม่รู้ตัว ปฏิเสธไม่ได้ เช่น การอวยพรบ่าวสาว การแสดงความเห็นต่างๆ ต้องมีไหวพริบ ความรู้ ประสบการณ์

๔. ขั้นตอนในการเตรียมการพูด

การพูดให้ได้ประสิทธิผลจะต้องเตรียมพร้อมทั้งด้านเนื้อหาสาระ และกลวิธีการนำเสนอ ดังนี้

- การเลือกหัวข้อเรื่อง : ต้องพิจารณากลุ่มผู้ฟังว่า เป็นกลุ่มใด อาชีพอะไร วัยใด เพศใด อายุเฉลี่ย และต้องพิจารณาโอกาสในการพูดด้วย เช่น งานมงคล อวมงคล เป็นต้น
- การกำหนดวัตถุประสงค์ : พูดเพื่ออะไร
- การกำหนดขอบเขต : พิจารณาจากความยากง่ายของเรื่องที่พูด และความรู้พื้นฐานของผู้ฟัง

- การรวบรวมข้อมูล : การค้นคว้าจากตำรา สิ่งพิมพ์ การสัมภาษณ์ เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือของการพูด และทำให้น่าสนใจยิ่งขึ้น

- การวางโครงเรื่อง : แบ่งได้เป็น ๓ ส่วน ได้แก่

๑. ส่วนนำเรื่อง

(เริ่มต้นด้วยการทักทาย บทประพันธ์ นิทาน เร้าความสนใจให้ติดตาม)

๒. ส่วนเนื้อหา

(การลำดับเรื่องราว อธิบายรูปธรรมสู่นามธรรม ความสำคัญ รายละเอียด)

๓. ส่วนสรุป

(พูดสรุปด้วยข้อคิด สุภาษิต บทเพลง โดยมีหลักว่าสรุปสั้นๆ ชัดเจน และประทับใจที่สุด)

- การเรียบเรียงเรื่อง : เติมรายละเอียดประเด็นที่จะพูดให้ครบถ้วน
สมบูรณ์และครอบคลุมเนื้อหาทั้งหมด

- การนำเสนอเรื่อง : การพูดจริงตามรายละเอียดที่วางไว้ตามโครง
เรื่อง โดยจะต้องปฏิบัติตามหลักการ ดังนี้

๑. สร้างความมั่นใจ
๒. คำนิ่งในโวหาร
๓. ตระการกลวิธี
๔. ลีลาสำเสียง
๕. ร้อยเรียงท่าทาง
๖. จัดวางสื่อประกอบ

การใช้ภาษาในการพูด

ในการพูดทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการนั้นต้องใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการสื่อสาร ภาษาในการพูดแบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ **วจนภาษาและอวจนภาษา**

๑. วจนภาษา

ภาษาถ้อยคำหรือคำพูด เป็นภาษาที่คนส่วนใหญ่นิยมใช้ หลักการใช้วจนภาษาในการพูด คือ

- ใช้คำพูดกระชับ ตรงความหมาย
- ใช้คำพูดชัดเจน ไม่กำกวม
- ใช้คำพูดเหมาะสมกับผู้ฟัง กาลเทศะ และ โอกาส
- ใช้คำสุภาพ
- ใช้คำลึกลับซึ่งกินใจและเกิดจินตนาการ
- การเรียบเรียงประโยคชัดเจน ถูกต้อง

๒. อวัจนภาษา

ภาษาที่ไม่ใช่คำพูด เป็นการแสดงออกทางกายลักษณะต่างๆ ที่สามารถจะสื่อความหมายให้ผู้ฟังเข้าใจได้ ในการพูดผู้พูดมักจะแสดงอวัจนภาษา ดังนี้

- การเน้นเสียง ใช้เสียงเบา เสียงดัง
- การใช้สายตา
- การแสดงสีหน้า
- การวางตัว ยืน เดิน
- การแสดงท่าทาง ใช้มือ แขน ไหล่ และศีรษะ

การพูดที่ดีจำเป็นต้องรู้จักใช้คำพูดอย่างถูกต้อง และแสดง
กิริยาท่าทางที่เหมาะสม จึงจะทำให้เกิดประสิทธิภาพในการพูด

การพูดในโอกาสต่างๆ

๑. การพูดต่อประชุมชน

เป็นการพูดที่มีลักษณะพิเศษ คือ ผู้พูดจะต้องพูดคนเดียว โดยมีผู้ฟังจำนวนมาก พูดในสถานที่ใดสถานที่หนึ่ง โดยเฉพาะ และเนื่องในโอกาสพิเศษเป็นกรณีไป มีจุดมุ่งหมายสำคัญ คือ

- เพื่อแสดงความรู้ อธิบายเรื่องทางวิชาการ
- เพื่อเล่าเรื่องให้ความสนุกสนาน
- เพื่อสร้างความประทับใจในคุณความดีของบุคคล
- เพื่อเชิญชวนให้เชื่อและปฏิบัติตาม
- เพื่อชักจูง ขอร้อง อ้อนวอน เกี้ยยกล่อม

๒. การพูดแสดงทรรศนะ

เป็นการพูดเพื่อชี้แจง สันนิษฐาน สาเหตุความเป็นมา วินิจฉัย และ ประเมินค่าเรื่องราวหรือพฤติกรรมที่เกิดขึ้น หรือเรื่องราวที่อยู่ในความสนใจ ด้วยความมีเหตุผล มีข้อสรุป ข้อเสนอแนะ เพื่อให้ผู้ฟังเข้าใจและเกิดความ เชื่อถือ โดยการใช้ภาษาและกิริยาท่าทางที่สุภาพ

การพูดแสดงทรรศนะเกิดขึ้นบ่อยมากในชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะ ในที่สาธารณะ ที่มีการพูดเพื่อแสดงความคิดเห็นต่างๆ การแสดงทรรศนะจึง เป็นการพูดที่นิยมมากรูปแบบหนึ่ง

ส่วนประกอบของการพูดแสดงทรรศนะมี ๓ ส่วน ได้แก่

๑. **ที่มา** หมายถึง แหล่งต้นกำเนิด/ต้นเรื่องของสิ่งที่ประสงค์จะแสดงทรรศนะ ผู้แสดงทรรศนะจะต้องบอกแหล่งที่มาของเรื่องให้ชัดเจนว่านำเรื่องนั้นมาจากที่ใด เช่น หนังสือพิมพ์ คำพูด ภาพยนตร์ ฯลฯ

๒. **เหตุผล/ข้อสนับสนุน** เป็นการยกเอาเหตุผล หรือหลักการที่ได้รับการยอมรับมาประกอบทรรศนะเพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือ หรืออาจอ้างคำกล่าวของบุคคลสำคัญก็ได้

๓. **ข้อสรุป** คือ การสรุปซึ่งจะเป็นส่วนที่ผู้พูดจะบอกให้ผู้ฟังทราบว่าตนเองคิดอย่างไร ข้อสรุปอาจจะอยู่ในรูปของการเสนอแนะ การสนับสนุน การวินิจฉัยหรือการประเมินค่าก็ได้

ในการพูดแสดงทรรศนะทุกครั้ง ผู้พูดจะขาดข้อสรุปมิได้ เพราะหากขาดข้อสรุปไปก็เท่ากับแสดงทรรศนะ โดยไม่รู้ว่าผู้พูดคิดอะไร ต้องการเสนออะไร ทำให้ขาดจุดยืนของตนเอง และไม่เกิดประโยชน์ต่อผู้ฟัง

การพูดแสดงทรรศนะมีหลักการดังนี้

๑. ผู้แสดงทรรศนะต้องเข้าใจเรื่องที่จะพูด และปราศจากอคติ
๒. แสดงทรรศนะอย่างสร้างสรรค์ ใช้คำพูด “ดีเพื่อก่อ”
๓. ควรใช้ภาษาอย่างสุภาพ แสดงกิริยาจริงใจ
๔. มีมารยาทในการแสดงทรรศนะ รู้จักศิลปะภาษาในการให้กำลังใจ กระตุ้นความคิดในการพัฒนาและปรับปรุงสิ่งต่างๆ

ข้อปฏิบัติทั่วไปในการพูด

๑. การเริ่มต้นพูด

เมื่อยืนอยู่บนแท่น/หน้าห้องประชุม/หน้าประชุมชน จะต้องแสดงหน้าตาที่สำรวม ยิ้มแย้ม เป็นมิตรกับผู้ฟัง และเริ่มกล่าวคำปฏิสันถารผู้ฟังด้วยถ้อยคำสุภาพ เช่น

- “ท่านประธานที่เคารพ...”
- “ท่านท่านผู้มีเกียรติ...”
- “ท่านผู้อำนวยการ...”
- “นมัสการพระคุณเจ้าและสวัสดิ์ท่านผู้มีเกียรติ...”

๒. การเข้าสู่การพูด

การเข้าสู่กระบวนการพูด คือ การแนะนำตัวเอง บอกชื่อ-สกุล สถานภาพ ตำแหน่งหน้าที่การงานสั้นๆ โดยประโยคแรกๆที่เริ่มพูดควรใช้คำที่คมคาย ชวนฟัง ตรงประเด็น ไม่ควรเริ่มด้วยการขออภัย แต่ควรพูดด้วยความมั่นใจ

๓. ระหว่างการพูด

คำพูดตรงตามชื่อเรื่อง พูดให้เข้าใจง่าย ใช้การเปรียบเทียบและยกตัวอย่างง่ายๆให้เห็นภาพ ตรงจุดมุ่งหมายชวนให้ผู้ฟังติดตามตลอดการพูด และไม่น่าเบื่อหน่าย

๔. การสรุป

ใช้เวลาสรุปการพูดเพียงสั้นๆ ให้ชัดเจน ได้ใจความ โดยอาจสรุปเป็นข้อคิด แนวทางปฏิบัติ คติ หรืออาจจะใช้คำประพันธ์ วาทกรรม คำพูดที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างความประทับใจแก่ผู้ฟัง

มารยาทในการพูด

การแสดงออกซึ่งความเป็นระเบียบเรียบร้อยในการพูด หรือที่ตรงกับสำนวนไทยที่ว่า “สำเนียงส่อภาษา กิริยาส่อสกุล” เป็นเสมือนข้อคิดเตือนใจเกี่ยวกับการแสดงออกทั้งทางกายและทางคำพูด

การพูดของคนแต่ละคนไม่เหมือนกัน มีเอกลักษณ์เฉพาะตน ตั้งแต่ น้ำเสียง จังหวะ ลีลา ตลอดจนการแสดงออกประกอบการพูด ด้วยเหตุนี้ กิริยามารยาทในการพูดจึงเป็นเครื่องบ่งบอกอุปนิสัยและบุคลิกภาพของผู้พูด มารยาทในการพูดจึงจำแนกได้พอสังเขป ดังนี้

๑. ความสุภาพเรียบร้อย

- ใช้คำพูดสุภาพ ไม่หยาบคาย
- ไม่ใช่ถ้อยคำโอ้อวด ก้าวร้าว ยกตนข่มท่าน
- ไม่พูดเพื่อเจือ ประชดประชัน ส่อเสียด เสียดสี
- ไม่พูดคั่นทुरัง เอาแต่ใจตนเอง
- การพูดต้ององอาจ สง่าด้วยความมั่นใจ
- มีมารยาทในการนั่ง เดิน แสดงท่าทาง ในการพูด
- มีมารยาทและกาลเทศะด้านการแต่งกายในการพูด

๒. ความจริงใจ

- แสดงออกทั้งทางคำพูดและท่าทางให้ตรงกับความรู้สึก
- ไม่แสดงอาการเสแสร้งในการพูด
- กล่าวที่จะกล่าวขอบคุณ ชมเชย ตำหนิ ตามความรู้สึก และเหมาะสม
- การพูดต้องอยู่บนพื้นฐานของความถูกต้อง
- มีความปรารถนาดีต่อผู้ฟังเป็นพื้นฐาน
- มีศิลปะในการ โน้มน้าวใจให้ผู้ฟังคล้อยตามในทางที่ดี

๓. ความรับผิดชอบ

เป็นการแสดงความรับผิดชอบในสิ่งที่ทำ/คำพูดที่กล่าวไป ไม่ว่าจะ
เป็นสิ่งดีหรือไม่ดี และควรระลึกไว้เสมอว่า “ก่อนพูดเราเป็นนายคำพูด
หลังพูดคำพูดจะเป็นนายเรา” ซึ่งความรับผิดชอบต่อการพูดแสดงออกได้
๒ ลักษณะ ดังนี้

- ความรับผิดชอบโดยตรง : คำพูดที่พูดกับผู้ฟังโดยตรง
- ความรับผิดชอบโดยอ้อม : มีการนำคำพูดเราไปอ้างอิง

ความรับผิดชอบต่อคำพูดไม่มีกฎหมาย/ข้อบังคับ เว้นแต่คำพูดนั้น
จะทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน/เสียหาย

